

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **M., a. s.**, P.B., IČO: X., zastúpeného JUDr. P.S., advokátom, M.B. proti žalovaným: v **1/ rade:** správcovi konkurznej podstaty **JUDr. E.P.**, M.L., úpadcu P.R.M., v **2/ rade:** **A.CH.**, nar. X., bytom P.Ž., v **3/ rade:** **H.S.**, nar. X., bytom L., v **4/ rade:** **A.Ú.**, nar. X., S.R., v **5/ rade:** **A.K.**, nar. X., bytom R. a v **6/ rade:** **M.H.**, rodenej N., nar. X., bytom R., právne zastúpeným JUDr. J.P., advokátom, R.D., **o zaplataenie 1 041 366,45 Sk s príslušenstvom**, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 21. novembra 2008, č. k. 32 Cb 415/1995-364, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 21. novembra 2008, č. k. 32 Cb 415/1995-365, v časti týkajúcej sa žalovaných v 2/ až 6/ rade a náhrady trov konania **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa konanie proti žalovanému v 1/ rade zastavil, proti žalovaným v 2/ až 6/ rade návrh zamietol, právo na náhradu trov zastaveného konania nepriznal žiadnemu z účastníkov a uložil povinnosť žalobcovi zaplatiť žalovaným v 2/ až 6/ rade náhradu trov konania vo výške 290 114 Sk na účet právneho zástupcu.

V odôvodnení rozsudku súd uviedol, že právny predchodca žalobcu V., a.s., B., pobočka Ž. sa domáhala zaplataenia istiny s príslušenstvom titulom zaplataenia nesplateného úveru zo zmluvy o úvere č. 5 zo dňa 4.9.1991 a titulom plnenia z ručiteľskej listiny zo dňa 4.9.1991. Podaním zo dňa 30.11.1994 V., a.s., pobočka Ž. vyzvala obchodnú spoločnosť P.R.

ako právneho nástupcu obchodnej spoločnosti G.R. na splatenie všetkých záväzkov, ktoré má táto obchodná spoločnosť a medzi iným aj na zaplatenie sumy 900 000 Sk z úverovej zmluvy č. 5/22163 zo dňa 4.9.1991. Žalované v 2/ až 6/ rade boli zo strany V., a.s., pobočka v Ž. vyzvané listami zo dňa 8.3.1995 na zaplatenie sumy 1 254 000,60 Sk. Dňa 28.6.2000 došlo k opätovnému postúpeniu pohľadávky z postupcu V., a.s., B. na postupníka S.B. a následne na obchodnú spoločnosť M., a. s. prešla pohľadávka voči žalovaným v 1/ až 6/ rade, ktorá je predmetom súdneho konania, zmluvou o postúpení pohľadávky zo dňa 23.1.2004 vo forme notárskej zápisnice. Ďalej uviedol, že v úverovej zmluve č. 5 zo dňa 4.9.1991 absentujú náležitosti stanovené pre tento zmluvný typ v zmysle ust. § 382 Hospodár. zák., a to dohoda o podmienkach úverovania, spôsob a časový plán čerpania úveru. Z článku II. písm. b/ predmetnej zmluvy vyplýva, že úver bude čerpaný v septembri 1991. Žalobca v konaní nepreukázal, či, ak áno, kedy V., a.s. poskytla obchodnej spoločnosti G.R. finančné prostriedky ako predmet úverovej zmluvy vo výške 900 000 Sk. Z tohto hľadiska žalobca nepreukázal základ ani výšku uplatneného nároku. Podaním zo dňa 13.6.2005 žalobca M., a.s. vzal späť návrh voči žalobcovi v 1/ rade, preto súd prvého stupňa v zmysle ust. § 96 O.s.p. konanie proti žalovanému v 1/ rade zastavil. Uviedol, že správanie žalobcu a žalovaného v 1/ rade, ako zmluvné strany úverovej zmluvy, nemožno považovať za správanie v súlade s dobrými mravmi, keď žalobca vedel, že žalované v 2/ až 6/ rade sú osoby s nízkym ročným príjmom, nevlastniace žiadne nehnuteľnosti a jedná sa o osoby, ktoré sú zamestnané v spoločnosti žalovaného v 1/ rade ako predavačky, t. j. osoby závislé od svojho zamestnávateľa. Taktiež poukázal na to, že v ručiteľských listinách, z ktorých žalobca odvodzuje svoj nárok, absentuje identifikácia úveru, ktorého splatenie má byť ručiteľskými listinami zabezpečené a vyhlásenia žalovaných v 2/ až 6/ rade ako ručiteľiek neboli urobené jasným a zrozumiteľným spôsobom, aby nevznikli pochybnosti o tom, ktorý úver je ručiteľskou listinou zabezpečovaný z hľadiska identifikácie úveru, ak obchodná spoločnosť G.R. v delimitačnom protokole uvádzala výšku nesplatených úverov 3 800 000 Sk z 3 úverových zmlúv.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie, v časti týkajúcej sa žalovaných v 2/ až 6/ rade a výrokov súvisiacich, žalobca. Navrhol rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmeniť a uložiť povinnosť žalovaným v 2/ až 6/ rade zaplatiť žalobcovi 974 930,01 Sk so 17,5% úrokom ročne zo sumy 675 000 Sk od 1.11.1995 až do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, pričom v rozsahu plnenia jednej zo žalovaných zaniká povinnosť plniť ostatným žalovaným a náhradu trov konania. Namietol, že medzi zmluvnými stranami

úverovej zmluvy nebolo sporným poskytnutie úveru vo výške 900 000 Sk a jeho čerpanie, z delimitačného protokolu zo dňa 10.5.1993 vyplýva prechod nesplateného zostatku úveru vo výške 675 000 Sk z úverovej zmluvy č. 5 na žalobcu v 1/ rade. Žalovaný v 1/ rade svoj záväzok uznal vo vyjadrení k žalobe zo dňa 2.1.1996, ako aj v protokole o prevzatí záväzkov zo dňa 30.8.1993 a je prihlásený, uznaný a zistený v konkurznom konaní úpadcu - žalovaného v 1/ rade. Ďalej uviedol, že ručiteľské listiny sú jednostrannými právnymi úkonmi žalovaných v 2/ až 6/ rade a pri ich urobení žalovanými v 2/ až 6/ rade sa preto žalobca ani žalovaný v 1/ rade nemohli dopustiť správania v rozpore s dobrými mravmi a žiadna zo žalovaných v 2/ až 6/ rade v konaní nenamietala neplatnosť ručiteľských listín pre rozpor s dobrými mravmi a ani v konaní netvrdila také skutočnosti alebo okolnosti, z ktorých by bolo možné vyvodit' záver, že ručiteľské listiny sú v rozpore s dobrými mravmi. Poukázal na to, že na ručiteľské listiny urobené žalovanými v 2/ až 6/ rade nie je možné aplikovať ustanovenia § 1291 a nasl. Hospodárskeho zákonníka, nakoľko pri ručení podľa Hospodárskeho zákonníka môže byť ručiteľom povinnej organizácie iba organizácia. Ručenie vzniknuté z ručiteľskej listiny trvalo do momentu splatenia celého úveru a zaniklo až zaplatením poslednej splátky úveru, t. j. až úplným splnením záväzku dlžníka zaplatiť úver zabezpečeného ručením. Úvaha súdu o zániku ručiteľských záväzkov žalovaných v 2/ až 6/ rade vzniknutých z ručiteľských listín nezanikli a naďalej trvajú. Napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa preto vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci súdom. Ďalej poukázal na to, že každá z ručiteľských listín obsahuje údaje o právnom dôvode vzniku zabezpečovacieho záväzku, dni vzniku, čase a spôsobe splatnosti zabezpečovaného záväzku a údaje o účastníkoch zabezpečovacieho záväzku, preto tento záväzok nemožno zameniť s iným záväzkom. Odvolateľ napadol aj výrok o náhrade trov konania, v ktorom poukázal na nesprávne priznanie náhrady trov konania aj za úkony, ktoré neboli v súlade so zásadou účelne vynaložených nákladov.

Žalované v 2/ až 6/ rade navrhli rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť. Vo vyjadrení opätovne zhrnuli podania urobené v priebehu konania, týkajúce sa neurčitosti identifikácie záväzku v ručiteľskej zmluve, neplatnosti z dôvodu rozporu s dobrými mravmi, ktorý rozpor v konaní vykonaným dokazovaním vyšiel najavo, vyjadrili súhlas s podriadením skutkového stavu pod normy Hospodárskeho zákonníka.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací /§ 10 ods. 2 O.s.p./ prejednal vec podľa ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a po prejednaní odvolania bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. O.s.p. dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

Podľa ust. § 52 Obč. zák. pohľadávku možno zabezpečiť ručením. Ručenie vzniká písomným vyhlásením, ktorým ručiteľ berie na seba voči veriteľovi povinnosť, že pohľadávku uspokojí, ak ju neuspokojí dlžník.

Podľa § 54 ods. 1 Obč. zák. ručiteľ je povinný dlh splniť, ak ho nesplnil dlžník, hoci ho na to veriteľ písomne vyzval.

Správne súd prvého stupňa v zmysle ust. § 763 ods. 1 Obchod. zák. a § 382 a) ods. 1 Hospod. zák. posudzoval právny vzťah, úverovú zmluvu, vzniknutý medzi dlžníkom a veriteľom, t. j. medzi bankou poskytujúcou úver a žalovaným v 1/ rade, resp. úpadcom. Právny vzťah medzi ručiteľom a bankou je však potrebné posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, čo vyplýva z citovaného ust. § 52 Obč. zák., keď ručiteľ, v danej veci fyzická osoba bez „podnikateľských oprávnení“ písomným vyhlásením zobrala na seba povinnosti dlžníka pohľadávku uspokojiť veriteľovi, ak ju neuspokojí dlžník. Ide o jednostranný právny úkon urobený fyzickou osobou - nie podnikateľom podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, ktorá skutočnosť nemá vplyv na vznik akcesorického charakteru vzájomného vzťahu dlžníka, veriteľa a ručiteľa. V zmysle citovaného ust. § 52 Obč. zák. je súd povinný skúmať splnenie všetkých náležitostí ručiteľského vyhlásenia, t. j., či je vyhlásenie urobené v zákonom predpísanej forme, túto náležitosť ručiteľského vyhlásenia žalovaných v 2/ až 6/ rade splňajú, keď majú písomnú formu, či ručiteľ vyhlásením berie na seba povinnosti dlžníka, ktorá podmienka je tiež splnená, keď ručiteľka v ručiteľskej listine vyhlásila, že preberá záruku za zaplatenie úveru. Na rozdiel od súdu prvého stupňa odvolací súd má za to, že v ručiteľskom vyhlásení je presne, jasne a zrozumiteľne identifikovaný úver, ktorého ručenie ručiteľky prevzali. V ručiteľskom vyhlásení sú úverové strany presne identifikované ako V., pobočka Ž., zastúpená riaditeľkou pobočky a G.R., presne a jasne je určený úver zo dňa 4.9.1991 na 900 000 Kčs, splatný dňa 30.9.1995, so splátkami štvrťročne vo výške 56 250 Kčs, počnúc decembrom 1991, zrozumiteľne koncipované ďalšie práva a povinnosti, uvedená skutočnosť, že ručiteľské vyhlásenie urobila zamestnankyňa podnikateľa a v konaní bolo preukázané, že podpisy na ručiteľskom vyhlásení sú podpismi ručiteľiek. Preto pokiaľ mal úpadca ďalšie nesplatené úvery, je možné z údajov v ručiteľskom vyhlásení presne tento konkrétny úver, ktorý ručiteľky zabezpečovali, identifikovať. Odvolací súd preto považuje ručiteľské listiny z dôvodu splnenia formálnych náležitostí za platné jednostranné vyhlásenia ručiteľiek - žalovaných v 2/ až 6/ rade.

Pri skúmaní právneho úkonu z hľadiska priečenia sa proti dobrým mravom v zmysle ust. § 39 Obč. zák. je základným predpokladom na vytvorenie objektívneho názoru v danej

problematike skúmanie okolností vzniku tohto právneho vzťahu na obidvoch účastníckych stranách právneho vzťahu. V danej veci preto nie je postačujúce zistenie možného konania pôvodného žalobcu smerujúceho proti dobrým mravom, ale aj správanie sa druhej strany, ručiteľiek. Správne poukázal žalobca na to, že právny úkon, vyhlásenie ručiteľa, je jednostranný právny úkon, preto už len z tohto dôvodu je nad akúkoľvek pochybnosť vylúčené konanie žalobcu, ktorý nie je účastníkom právneho úkonu vyhlásenia ručiteľa, proti dobrým mravom. V tejto súvislosti možno by sa dalo uvažovať nad vážnosťou urobeného právneho úkonu, keď žalované zhodne vypovedali, že mali za to, že podpisujú doklady týkajúce sa ich pracovného zaradenia a výkonu práce, ale ani v tomto smere neobstojí obrana žalovaných, keď ručiteľské vyhlásenia svojim obsahom a vizuálnou stránkou sú nezameniteľné s inou listinou.

Z podaní pôvodného žalobcu, výpovede svedka, konateľa pôvodného žalovaného v 1/ rade a úpadcu A.L. vyplýva, že úver bol bankou pôvodnému žalovanému v 1/ rade poskytnutý na účel uvedený v úverovej zmluve a čerpaný, dokonca aj žalovaným v 1/ rade čiastočne splatený (predložené bankové výpisy žalovaného v 1/ rade). Akékoľvek pochybnosti žalovaných v 2/ až 6/ rade k vyčerpaniu úveru žalovaným v 1/ rade nemajú žiaden preukázaný reálny základ, keď samotný konateľ spoločnosti potvrdil vo výpovedi, že úver z banky „dostali, bol vybavený“. V prípade pochybnosti súd prvého stupňa mal a mohol doplniť dokazovanie obsahom konkurzného spisu úpadcu (žalovaného v 1/ rade), obsahom ktorého údajne je prihlásenie pohľadávky z úverovej zmluvy č. 5 zo dňa 4.9.1991, preukázanie jej pravosti, na základe ktorého správca konkurznej podstaty pohľadávku uznal. Tieto skutočnosti však súd prvého stupňa neskúmal.

Súd prvého stupňa ďalej neskúmal, či žaloba pôvodného žalobcu nebola vzhľadom na ďalší vývoj vzťahov účastníkov konania predčasne podaná a ako taká bezúspešne podaná žaloba. Z obsahu zápisnice o pojednávaní zo dňa 3.7.2001 vyplýva, že žalované v 2/ až 4/ rade prostredníctvom svojho právneho zástupcu oznámili vyhlásenie konkurzu na majetok žalovaného v 1/ rade, v ktorom konaní bol ustanovený správca konkurznej podstaty JUDr. Ľ.P. a konanie je vedené na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 24K 180/96. V priebehu konania až do vyhlásenia rozhodnutia vo veci nebol súdom prvého stupňa zisťovaný stav konania v tejto veci, okrem zisťovania súhlasu správcu konkurznej podstaty s konaním v danej veci. Pre ďalšie konanie vo veci samej je preto potrebné zistiť stav konania vo veci vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu - žalovaného v 1/ rade, aj keď konanie v časti týkajúcej sa žalovaného v 1/ rade bolo zastavené. Je potrebné zistiť, či bola pohľadávka z úverovej zmluvy č. 5 zo dňa 4.9.1991 uplatnená v konkurznom konaní a s akým výsledkom,

či sa vedie incidenčné konanie o tejto pohľadávke, či je skončené konkurzné konanie a ak áno, pripojiť rozvrhové uznesenie, t. j. zistiť, či pohľadávka uplatnená v konkurznom konaní bola rozvrhnutá a v akej výške. Všetky tieto okolnosti majú v ďalšom vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolačí súd na základe vyššie uvedeného v napadnutej časti rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle ust. § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie vo veci, pričom súd prvého stupňa je viazaný vysloveným právnym názorom odvolacieho súdu (§ 226 O.s.p.).

O náhrade trov rozhodne súd prvého stupňa v novom rozhodnutí o veci samej (§ 224 ods. 3 O.s.p.)

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 28. októbra 2009

JUDr. Jozef Štefanko, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.